Хуш омадед, бародарони азиз!

ХУШ КЕЛИБСИЗ, АЗИЗ БИРОДАРЛАР

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

15 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 97 (3835).

21 МАЙ СЕШАНБА 1968 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

Бугун Тошкентда тожик адабиёти ва санъати декадаси очилади.

Тожикистонлик қон-қардош, азиз дўстларимизга, алангали салом!

Суратда: декада қатнашчила рини Тошкент аэропортида кутиб олиш пайти.

А. Абалян фотолари.

ДЎСТЛИК БАЙРАМИ

Бизнинг мамлакатимизда қардош халқлар адабиётлари ва санъатлари декадаларини ўтказиб туриш ажойиб анъанага айланган. Декадалар ва фестивалларнинг ўтказилиб туриши халқлар дўстлигининг ёрқин намойиши бўлиб, миллий маданиятларнинг янада равнақ топиши, ижодий алоқаларнинг тобора мустаҳкамланиб боришига катта ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Ўзбек диёрида кейинги йилларда бир қанча дўстлик байрамлари ўтказилди. Республикамиз меҳнаткашлари Россия Федерацияси, Украина, Белоруссия, Закавказье ва Ўрта Осиё республикалари халқларининг маданиятлари билан яқиндан танишдилар. Қардош социалистик давлатлар — Болгария ва Венгриядан, шунингдек дўст мамлакат Ҳиндистон республикасидан келган маданият, санъат ва адабиёт вакиллари республикамиз меҳнаткашларининг меҳмони бўлдилар.

Мана бугун баҳор гулларига бурканган гўзал диёримизда янги байрам шодиёнаси. Элимизга қон-қардош тожик халқининг адабиёт ва санъат вакиллари меҳмон бўлиб келдилар. Бугун 21 майда республикамизда тожик адабиёти ва санъати декадаси бошланади.

Декада икки халқ қардошлигининг янги тантанасига айланади. Ўзбек ва тожикларнинг қардошларча дўстлиги жуда қадимийдир. Ўтмишда бу икки халқ ўртасидаги авлод-аждодларимиз дўстлиги тарихи каби ҳозирги тожик ва ўзбек фарзандларининг ҳам шон-шуҳратларга тўла умумий тарихи бор. Бу тарих Коммунистик партия раҳбарлигида бахтли ҳаёт яратиш учун қаҳрамонона кураш олиб борилган йўлдир.

Октябрь инқилоби мамлакатимиздаги бошқа халқлар каби ҳар икки қардош халққа ҳам абадий бахт-саодат олиб келди. Буюк инқилоб туфайли халқларимизнинг қўлга киритган ютуқлари бениҳоя кўп. Ана шу ютуқлар орасида шаклан миллий, мазмунан социалистик маданиятимиз алоҳида ўрин тутади. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати халқларимизнинг ижодий тафаккурини ўстириш, истеъдодларнинг рўёбга чиқиши учун барча шарт-шароитларни яратиб берган. Бугунги байрам шодиёналари ана шу икки қон-қардош халқ маданиятлари ютуқларининг улуғ тантанасига айланмоқда.

Йилнинг гўзал айёми баҳор фаслида Рудакий, Жомий авлодлари Навоий хонадонида меҳмон бўлмоқдалар. Жомий билан Навоий дўстлиги, ижодий ҳамкорлиги икки халқ ижодий ва дўстлик йўлини ёритиб турипти. Халқларимиз Абдураҳмон Жомий ва Алишер Навоий томонидан қолдирилган адабий меросни биргаликда ўрганиб чиқиб, ундан баҳраманд бўлмоқдалар.

Ўзбек диёри қардош тожик халқининг улкан соҳиби қаламларини, машҳур санъаткорларини очиқ чеҳра билан самимий кутиб олмоқда. Тожик халқининг вакиллари элимизнинг азиз меҳмонлари бўладилар. Улар ўн кун мобайнида республикамизнинг деярлик ҳамма областларида бўладилар.

Ўзбек китобхонлари тожик халқининг классик адабиёти ва ҳозирги замон қалам соҳибларининг энг яхши намуналаридан баҳраманд бўлиб келмоқдалар. Рудакий, Фирдавсий, Саъдий, Умар Хайём, Ҳофиз, Жомий асарлари, шунингдек Совет Тожикистонининг улкан сўз усталари С. Айний, А. Лоҳутий, П. Сулаймоний, М. Турсунзода, М. Миршакар, С. Улуғзода, Ж. Икромий, Р. Жалил ва бошқаларнинг китоблари ўзбек хонадонининг мўътабар суҳбатдошларига айланган.

Қардош тожик халқи санъаткорларининг ижодий камолоти ҳаммани қувонтиради. Декада кунларида халқимиз баҳор чаманидай гуллаб-яшнаётган тожик санъати билан яқиндан танишишга муяссар бўлади. Айний номидаги Ленин орденли тожик опера ва балет театри композитор Я. Сабзановнинг «Қайтиш» операсини, Ю. Тер-Осиповнинг «Ватан ўғлони» балетини, шунингдек, «Балет кечаси»ни ўзбек саҳнасида кўрсатади. Ўзбек томошабинлари ўн кун мобайнида машҳур ашулачи, Тожикистон ССР халқ артисти Шоиста Муллажонова, Тожикистон филармониясининг солистлари Зафар Назимов, Жўрабек Муродов ва бошқаларнинг қўшиқларини тинглайдилар. Декадага наврўз гулдастаси — давлат филармониясининг «Лола» рақс коллективи ҳам меҳмон бўлиб келди.

Тожикистон рассомлари ва кинематография ходимлари ҳам ўзларининг ижодий ютуқларини декада кунларида республикамиз меҳнаткашларига намойиш қиладилар.

Декада икки республика ижодий ташкилотларининг алоқаларини янада мустаҳкамлашга кўмаклашади. Декада кунларида ёзувчилар, рассомлар, композиторлар, санъаткорлар, кинематография ходимларининг ижодий учрашувлари ўтказилади. Яратилган асарлар ва ижодий планлар юзасидан дўстона фикр олишувлар бўлади. Республикамизнинг ижодий кучлари бу учрашувларга зўр қизиқиш билан тайёргарлик кўрмоқдалар. Давлат нашриётлари декада қатнашчиларининг асарларини нашр этиб, уларга туҳфа тайёрламоқдалар.

Ўзбекистонда тожик адабиёти ва санъати декадасининг ўтказилиши республикамиз маданий ҳаётида катта воқеадир. Декада тожик ва ўзбек халқлари маданиятларининг янада тараққий этишига, совет халқи маданиятининг гуркираб ўсишига ижобий таъсир кўрсатади. Халқлар ўртасидаги мустаҳкам дўстлик ва қардошликнинг улкан байрамига айланган декаданинг унутилмас, шодиёна кунларида адабиёт ва санъат вакиллари ўзларининг келгусидаги ижодий ишларига янги режалар тузадилар.

Декада икки қардош халқ дўстлигининг, уларнинг Совет ҳокимияти йилларида адабиёт ва санъат соҳасида қўлга киритган ютуқларининг зўр тантанасига, элимизнинг улкан қардошлик байрамига айланади. Шунинг учун ҳам ўзбек халқи, қўлини кўксига қўйиб, қадимий урф-одатимиз бўйича «Қон-қардош тожикистонлик биродарлар, элимизга хуш келибсизлар! Қадамларига ҳасанот!» демоқдалар.

ЎЗБЕК ДИЁРИДА

Тошкент аэровокзали баҳор гуллари билан ясанган, ҳамма шодухуррам, музика садолари янграб турибди. Бунга ҳеч ажабланмаса ҳам бўлади. Тошкент қардош Тожикистон вакиллари — шу республика адабиёти ва санъати усталарини кутиб олаётир. Қизил алвонларда азиз меҳмонлар шарафига ёзилган самимий табрик сўзлари ҳам, доира, карнай ва сурнай садолари ҳам ана шу шодиёна тантаналарга жўр бўлди.

Ленин мукофоти лауреати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Тожикистон халқ шоири Мирзо Турсунзода, Тожикистон халқ шоири, Давлат мукофоти лауреати М. Миршакар, СССР Халқ артистлари Лутфи Зоҳидова ва Муҳаммаджон Қосимов, композитор Ш. Сайфиддинов, моҳир рассом Х. Хушвақтов ва тожик адабиёти ҳамда санъатининг бошқа кўпгина намояндалари Тожикистон сўзи, қўшиғи, рақсини ўзбеклар диёрига олиб келишди.

Меҳмонларни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. О. Азимов, ижодий союзларнинг раҳбарлари, ёзувчилар, композиторлар, артистлар, рассомлар, кинематографчилар, шаҳар меҳнаткашларининг жуда кўп вакиллари шодиёна кутиб олдилар.

— Азиз дўстлар,— дейди Ўзбекистон ССР маданият министри В. И. Зоҳидов декада қатнашчиларига қарата сўзлаган нутқида,— бутун ўзбек халқи, шаҳар ва қишлоқларимизнинг миллионларча меҳнаткашлари сизларни табрикламоқда. Тожикистон ёзувчиларининг асарлари, композиторлар ва рассомларнинг ижоди, саҳна усталарининг номлари республикамиздагина эмас, балки бутун Совет Иттифоқида ва мамлакатимиз ташқарисида ҳам машҳурдир. Бизнинг диёримизга ажойиб маданиятингизнинг саҳий туҳфалари билан келганлигингиз учун чин кўнглимиздан сизларга миннатдорчилик изҳор қиламиз. Биз тантанали байрам очиладиган кунни сабрсизлик билан кутмоқдамиз ва бу байрам хотирамизда абадий сақланиб қолишига аминмиз.

Тожикистон маданият министри М. Н. Назаров меҳмонларнинг туйғуларини изҳор қилади.

— Бизнинг халқимиз,— дейди у,— қардош ўзбек халқининг тожик адабиёти ва санъати декадасини ўтказиш учун кўркам республикангизга келиш тўғрисидаги таклифини самимий хурсандчилик ва мамнуният билан қабул қилди. Ҳозир қадимий, лекин мангу навқирон меҳмондўст Ўзбекистон диёрига қадам қўяр эканмиз, қадимдан буён қон-қардош ўз биродарларимизникида яна меҳмон бўлишдан беҳад хурсанд ва бахтиёрмиз.

Биз Ўзбекистонда ўтказиладиган тожик адабиёти ва санъати декадасини халқларимизнинг сиёсий ва маданий ҳаётидаги жуда катта воқеа деб ҳисоблаймиз. Бу декада ўзбек ва тожик халқлари ўртасидаги дўстликни янада кўпроқ мустаҳкамлайди.

Хуш келибсиз, азиз дўстлар! Бу сўзлар ўзбек диёридаги барча меҳнаткашларнинг фикр ва туйғуларини ифода этди. (ЎзТАГ).

ДАЛА ИШЛАРИНИ ҚАНДАЙ ТАШКИЛ ЭТДИК

Бу йил об-ҳаво деҳқончилик учун жуда ноқулай — инжиқ келди. Об-ҳаво паст келган, сел, дўл ёққан йилларни кўп кўрганмиз. Кун тез исимаганидан ғўзалар касалга чалинган вақтлар ҳам бўлган. Бироқ ҳавони бу қадар узоқ вақт исимай туриши кам учрайди. Бу ҳол деҳқонларни бирмунча шоштириб қўйди.

Кўпчилик қатори колхозимиз аъзолари бу йил ҳар гектар ердан 32 центнердан ҳосил кўтаришга аҳд қилганлар. Шу ниятда чигит экишни пухта тайёрлик кўриб уюшқоқлик билан муваффақиятли ўтказдилар.

Ер шароити, сув билан таъминланиш даражасини ҳисобга олиб 810 гектар пахта майдонига тўрт хил нав чигит экилди. Вилт кам тушадиган ерларга 108-Ф, вильт тушмайдиган тоза, лекин захкаш ерларга 47—27, вилт кўп тушадиган майдонларга сувга чидамли 152—153 нав чигит экилди. Илгари захкаш ерларга 108-Ф нав чигит экиларди. Шунинг учун пахтаси кеч пишганидан ва биринчи сорт пахта кам бўлганидан, ундан келадиган даромад ҳам оз бўларди. Шунинг учун бу ерга эрта пишар 47—27 нав чигит экилди. Яхши ният билан шу каби тадбирлар кўриб иш бошлаган эдик.

Бу йил чигит экилгандан кейин ҳадеганда кун исиб кетмади. Бунинг устига тез-тез ёғингарчилик бўлиб турди. Шу туфайли қатқалоққа қарши қайта-қайта курашишга тўғри келди. Ерда иссиқлик етарли бўлмаганидан айрим ерларда чигит тез униб чиқмай илдиз чириш касали пайдо бўлди. Баъзи карталарда униб чиққан ғўзалар кўндалангига қирқилиб квадратлар ҳосил қилингандан кейин бор кўчатларнинг бир қисми ўла бошлади. Айрим карталарда 50—60 процент кўчат қолди, холос. Умуман колхозимиздаги 810 гектар пахта майдонидан 400 гектарча ерда нормал кўчат бор десак бўлади. Қолган ерларда кўчат сийраклашиб қолди. Кўчат айниқса кўндалангига қирқилиб ягана ўтказилган майдонларда кўп нобуд бўла бошлади. Кўчатни сақлаб қолиш учун янги ва қўшимча тадбирлар кўриш зарурияти туғилди. Нима қилиш керак. Ҳаммамиз ҳайрон эдик. Аммо саросимага, умидсизланишига йўл қўймадик.

Биз агротехника кенгаши аъзолари билан барча пахта майдонларини бирма-бир кўздан кечириб аҳволни аниқлаб чиқдик. Сўнгра даладаги аҳвол ҳар тарафлама ўйланиб кенг муҳокама қилинди. Чоралар изланди. Энг муҳим ва ҳал қилувчи масала ҳар гектар ерда тўла миқдорда кўчат бўлишига эришишдан иборат эди.

Масалан, бир хил карталарда 40—50 процент кўчат бор. Бу ярим ҳосил деган сўз. Шундай карталарда тўла кўчат бўлишига эришиш учун қандай чора кўриш керак, деган савол кўндаланг турарди. Бузиб қайта экилса, ердаги 40—50 процент миқдоридаги эртаги яхши кўчатлар йўқолиб кетади. Бузишга кўз қиймайди. Қўл билан чигит экиб чиқиб бу хатони тўлдириш учун вақт ниҳоятда зиқ, жуда кўп куч талаб қилади. Шунинг учун агротехника кенгаши аъзолари янги бир усулни тавсия этдилар. Чигит узунасига, қатор ораси 60X60 схемаси билан экилган, униб чиққач, 50 схемаси билан кўндалангига қирқилган эди. Шунинг учун сеялка қатор ораси 50 схемага мослаб қайта созланди ва шу сеялка билан узунига эмас, кўндалангига юриб, яъни қирқилган ерларга қайта чигит экилди.

Агротехника кенгаши яна бир нарсани тавсия қилди. Ҳаво пас келиб бор кўчатлар нобуд бўлаётганини ҳисобга олиб ғўза яганасини оал кечиктириб ўтказиш зарурлигини кўрсатди. Чунки ғўза ягана қилинган, культивация ўтказилган майдонларда кўчат кўпроқ нобуд бўлди. Таги юмшатилган ерларга ёмғир сувлари кўпроқ сингганидан қатқалоқ ҳосил бўлиб ёш ғўзани нобуд қила бошлади. Таги юмшатилмаган ерларда эса кўчат унча нобуд бўлмади. Албатта буни ҳисобга олмаслик мумкин эмас эди. Колхозимиз новаторлари ғўзага тезроқ сув қуйиш зарурлигини ҳам тавсия қилдилар. Ҳозиргача 100 гектар ердаги ғўза сувдан чиқди. Бу бултургига қараганда эрта сув қуйилганини кўрсатади.

Биз амалга ошираётган бу тадбирларни райондаги барча колхоз раҳбарлари, мутахассислари ва тажрибали деҳқонлар келиб кўришди. Яхшилаб танишишди. Айниқса улар кўчат кам қолган карталарга 50 схемаси билан кўндалангига чигит экиш усулини маъқулладилар. Гарчанд бундай қилганда ғўза бир томонлама — узунасига культивация қилинса ҳам гектарларда кўчат тўла бўлгани учун маъқул ишдир. Район қишлоқ хўжалик бошқармаси бу усулни бошқа хўжаликларда ҳам амалга оширишни тавсия қилди.

Ҳаво паст келганидан ёш ғўзага бу йил одатдагидан кўра шира кўп туша бошлади. Бунга қарши барча майдондаги ғўзаларга самолет билан дори сепилмоқда. Химизаторлар ширага қарши курашни давом эттирмоқдалар.

Кўрилаётган бу тадбирлар ҳам колхозимиз пахтакорларини тўла қаноатлантирмади. Улар бу йилги шароитни ҳисобга олиб, яна ҳар эҳтимолга қарши қўшимча чигит экиш зарурлигини талаб қилдилар. Шунинг учун сабзавот, маккажўхори сингари экинларни боғларга ва бошқа очиқ ерларга экиш лозим топилди.

Бу йил ғўзани ривожи одатдагидан анча кечикиб кетди. Лекин ғўза яхши парвариш қилинса у тез ривожланиб кетади. Ҳатто июль ойида чигит экиб октябрда ҳар туп ғўзада иккитадан бўлиқ кўсак олишга эришган вақтларимиз ҳам бўлган. Май ойининг бошларида ва ўрталарида экилган чигитдан униб чиққан ғўза яхши парвариш қилинса, озуқага тўйдирилса, одатдагича мўл ҳосил олса бўлади. Бунга бизнинг имонимиз комил. Шунинг учун колхозчиларимиз астойдил меҳнат қилаяптилар. Колхозимиз бошқалар қатори қудратли моддий-техника воситаларига эга. Ҳаммадан ҳам ақл идрок билан жон куйдириб, ташаббус кўрсатиб иш олиб борадиган азамат колхозчилар бор. Биз шуларга ишониб бу йил ҳам Тошкент ҳурматини қўлдан бермаймиз, аҳдимиздан қайтмаймиз, эл-юрт олдида юзимиз ёруғ бўлсин учун зарур қўшимча чораларни кўраверамиз. Мўлжалдаги ҳосилни олишга эришамиз.

Маҳмуд ИСМАТОВ,
Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси.
Баҳром МИРЗАРАҲИМОВ,
колхоз агрономи.
Мирзааҳмад ЮСУПОВ,
участка бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.
Раҳим ЖАЛОЛОВ,
участка бошлиғи.

ХИРМОНГА БАРАКА

ҒАЛЛАОРОЛ. (Самарқанд области), 20 май (ЎзТАГ). Ўзбекистоннинг лалмикор ерларида бу йил мўл ғалла ҳосили битмоқда. Республикада бу йил ғалла майдонлари қарийб 1 миллион 200 минг гектар ерни эгаллаб турибди. Бошоқли экинларнинг асосий қисми кузги буғдойдан иборат. Кузда ва баҳорда бошоқли экинлар энг яхши муддатларда ва юқори сифатли қилиб экиб олинди. Анчагина массивларда донли экинлар баҳорда борона қилинди ва минерал ўғитлар билан озиқлантирилди. Тез-тез ёмғир ёғиб турганлиги туфайли ғалла яхши ривожланиб тез ўсди. Ҳамма жойда мўл ҳосил пишиб етилмоқда.

Мўл ҳосилни йиғиштириб олиш ва давлатга дон топширишни қандай қилиб яхшироқ уюштириш мумкин? Ғаллакорларнинг бугун Ўзбекистоннинг энг йирик ғалла макони—Ғаллаоролда очилган республика кенгаши ана шу вазифаларга бағишланди. Кенгашда область партия комитетларининг биринчи секретарлари, область ижроия комитетларининг раислари, ғаллакор районлар партия комитетларининг секретарлари, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари, олимлар, бригадирлар комбайнчилар қатнашмоқдалар.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолари Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, Ё. С. Насриддинова, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолигига кандидат М. А. Абдураззоқов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Г. А. Габриельянц, республиканинг бошқа раҳбар ходимлари иштирок этмоқдалар.

Республика қишлоқ хўжалик министри Н. Ж. Худойбердиев республикада ғалла тайёрлашни уюштириш ва ўтказишга доир вазифалар ҳамда ҳосилни қисқа муддатларда ва нес-нобуд қилмай йиғиштириб олишни таъминлаш чоралари тўғрисида доклад қилди.

Кенгашда Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари С. Н. Усмонов, Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари Н. М. Маҳмудов, Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. А. Абдураззоқов, Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари Р. Ғ. Ғойибов, Қорақалпогистон область партия комитетининг биринчи секретари К. Камолов, СССР Қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари А. Ф. Дубровин, Бўкент районидаги Охунбобоев номли колхознинг раиси А. Мўминов, лалми деҳқончилик илмий-тадқиқот институтининг директори Ғ. Отабоев, Гурлан районидаги «Коммунизм» колхозининг бригада бошлиғи Цой Бон Чук, Ғаллаорол район партия комитетининг биринчи секретари Э. Хидиров сўзга чиқдилар.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Кенгашда дон экинлари ҳосилини ҳеч нобуд қилмай барвақт ўриб-йиғиб олишни уюштириш ва давлатга ғалла топшириш, уруғлик ва ем фондларини ғамлаб қўйиш ҳамда ҳосил ўрим-йиғимида банд бўлган колхозчилар ва совхоз ишчиларига дон бериш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларни бажариш тадбирлари белгиланди.

Тожик ва ўзбек қони қариндош,

АССАЛОМ, ҚАДРДОНЛАР!

И. РАҲИМОВА,
Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари.

Тожикистон Совет Ўзбекистони меҳнаткашлари билан учрашувга катта қувончли байрамга тайёрлангандек ҳозирлик кўрди. Ниҳоят, орзиқиб кутилган кун келди — бугун Ўзбекистонда тожик адабиёти ва санъати декадаси бошланади. Биз ўзбеклар диёрига қадам қўйишдан, ўз оға-иниларимиз ва опа-сингилларимизни чин қалбимиздан қутлашдан бахтиёрмиз.

Мамлакатимизда ажойиб традицияга айланиб қолган совет халқлари адабиёти ва санъати декадалари мақсадларимиз бирлиги, маданиятларимиз бирлиги, уларнинг бир-бирларини бойитишини нишонлайди. Бу декадалар Совет Иттифоқи халқларининг бузилмас дўстлиги, улуғ Ленин васият қилган, Коммунистик партия мустаҳкамлаган дўстликнинг ёрқин далилидир. Халқда «Қушнинг кучи-қанотларида, одамнинг кучи-дўстликда» деган ҳикматли гап бор. Ягона оила ҳис-туйғулари билан қаноатланган совет халқлари ўз партиясининг доно бошчилигида коммунистик бунёдкорлик йўлидан шаҳдам қадам ташлаб бораётир.

Ўзбекистонда тожик маданияти декадасининг ўтказилиши — халқимиз адабиёти ва санъати эришган ютуқларини кўрсатиш доирасидан анча нарига чиқувчи жуда катта аҳамиятга эга бўлган воқеадир. Тожиклар билан ўзбеклар — қардош халқлардир. Бизнинг тақдиримиз ҳам битта. Биз ишлаб чиқарувчи кучларни, фан маданиятни биргаликда ривожлантириб бормоқдамиз. Тожикистон ва Ўзбекистоннинг совет давридаги тарихида дўстлик ва ўзаро ёрдамнинг кўпдан-кўп ёрқин далиллари бор. Республикаларимиз халқлари биргаликда катта Фарғона каналини қазидилар, Вахш водийсини ўзлаштирдилар. Фарҳод ва Қайроққум гидроэлектростанцияларини қурдилар. Ўзбекистоннинг Тожикистон республикасига Мирзачўлдан 50 минг гектар ер ажратиб бериши дўстлик ва қардошликнинг чинакам намойиши бўлди. Норак ГЭСи қурилишида Совет Иттифоқининг бошқа халқлари билан бирга қардош ўзбек халқи ҳам бизга ёрдам бермоқда.

Тошкентдан Душанбага, қишлоқ хўжалик машиналари ва тўқимачилик станоклари, химия ва пахта тозалаш саноати учун машина-ускуналар, экскаваторлар, кўприк шаклидаги кранлар ва бошқа кўп буюмлар бетўхтов бориб турибди. Тожик халқи Ўзбекистон меҳнаткашларидан беҳад миннатдордир. Биз қардош ўзбек халқи эришган ажойиб муваффақиятлардан ғоят хурсандмиз, колхозчилари, зиёлиларининг ақл-заковати ва меҳнати самараларига қойилмиз.

Биз янгидан барпо этилган Тошкентни кўриб хурсанд бўлдик. Ўзбекистон пойтахти бутун мамлакат бинокорларининг куч-қудрати туфайли зилзилага қадар бўлганидан кўра ҳам гўзалроқ тус олмоқда. Тожик халқи Тошкентни бунёд этишда ўзининг камтарин ҳиссаси қўшилганлиги билан ҳам фахрланади.

Тожик халқи ўзбек қардошларининг эришган муваффақиятларига қанчалик қувонса, сиз ҳам бизнинг эришган-муваффақиятларимизга шунчалик қувонишингизни биламиз. Улуғ рус халқи, Совет Социалистик Республикалари иттифоқидаги барча халқларнинг қардошларча ёрдами туфайли тожик халқи иқтисодий, сиёсий ва маданий ҳаётнинг барча соҳаларидаги асрий қолоқликни тарихан қисқа муддатда тугатди. Улуғ Октябрга қадар бори-йўғи олтитагина ярим кустарь корхонаси бўлган Тожикистон эндиликда замонавий саноатнинг 90 дан ортиқ тармоғига эга. Республика ўз саноат маҳсулотини жаҳондаги 40 дан ортиқ мамлакатга чиқармоқда. Тожикистон аҳоли жон бошига электр энергияси ҳосил қилиш даражаси жиҳатидан чет эл шарқидаги қўшни мамлакатлар у ёқда турсин, ғарбдаги юксак тараққий этган бир қанча капиталистик мамлакатлардан ҳам анча ўзиб кетди. Республиканинг қишлоқ хўжалиги ва унинг етакчи тармоғи бўлган пахтачилик юксак суръатлар билан ривожланиб бормоқда. Тожик қишлоғига катта маданият кириб келди. Электр, кино, радио, телевидение бизда оддий нарсалар бўлиб қолди.

Экономикани ривожлантиришда Тожикистон билан Ўзбекистоннинг ягона порлоқ келажаги бор. Маданиятни ривожлантиришда ҳам республикаларимиз ягона порлоқ тақдирга эга. Улуғ Октябрь социалистик революцияси тожиклар билан ўзбекларга асрлар мобайнида вужудга келтирилган маънавий бойликларни қайтариб беришдан ташқари, таназзулга юз тутган адабиёт билан санъатни ҳам ҳаётга қайтарди, халқларимиз маънавий ижодиёти учун мисли кўрилмаган имкониятлар очиб берди.

Тожик ва ўзбек халқларининг қадимий маданиятлари дўстлик ва қардошлик иплари билан боғланган. Ўтмишнинг улуғ маърифатчилари — Навоий, Жомий, Абу Али Ибн Сино, Улуғбек ва бошқаларнинг ижодиёти иккала халқларимизнинг шаклан миллий, мазмунан социалистик замонавий маданиятмизни ривожлантиришга ёрдам берувчи хазинадир.

Республикаларимиз адабиёти ва санъатининг ажойиб усталари ўз асарлари билан Тожикистон ва Ўзбекистон маданиятини бойитмоқдалар. Маданият ходимларимиз китоб, музика, расм, фильм яратар эканлар, бу асарлари ҳам тожик, ҳам ўзбек китобхони, музика шинавандаси, томошабинининг қалбига ҳам кириб бориши тўғрисида орзу қиладилар.

Тожик совет адабиётининг асосчилари Садриддин Айний, Абулқосим Лоҳутийнинг асарлари, Тожикистон Халқ шоири, Ленин мукофотининг лауреати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мирзо Турсунзода, Мирасид Миршакар, Жалол Икромий, Ф. Муҳаммадиев ва бошқаларнинг китоблари Ўзбекистонда жуда кўп нусхада нашр қилинаётганлигини биламиз. Худди шундай Тожикистондаги кишилар ҳам Ғафур Ғулом, Ойбек, Абдулла Қаҳҳор, Шароф Рашидов, Зулфияхоним, Асқад Мухтор ва Ўзбекистоннинг бошқа кўп ёзувчи ва шоирларининг асарларини тожик, ўзбек ва рус тилларида ўқийдилар. Республикаларимизнинг ижодий коллективлари бир-бирлари билан самимий мустаҳкам алоқада бўлиб турибдилар. Бу эса уларнинг қаҳрамонона улуғ замонамизга муносиб асарлар яратишларида ёрдам бермоқда.

Декада кунларида ўзбек дўстларимиз ва қардошларимизга Тожикистон маданияти эришган ютуқларни кенг равишда кўрсата олишдан бахтиёрмиз. Бугун ўзбеклар диёрига Тожикистоннинг энг яхши коллективлари, адабиёти ва санъатининг энг яхши усталари келган. Улар Ўзбекистоннинг шонли меҳнаткашлари олдида жуда катта завқ-шавқ билан чиқиб, улар билан учрашувлардан янги ижодий изланишлар учун илҳом оладилар.

Тожикистон ёзувчилари, рассомлари, композиторлари, кинематографчилари ўз ҳамкасблари — Ўзбекистон маданият арбоблари билан учрашувларни ҳаяжон ва қувонч билан кутмоқдалар. Ўзбекистонлик ҳамкасбларнинг ўртоқларча маслаҳатлари, бой тажрибалари республикамиз адабиёти ва санъати ходимларига партия XXIII съезди ва КПСС Марказий Комитетининг апрель Пленуми қарорларида маданият арбоблари олдига қўйилган вазифаларни амалга ошириш учун, барча совет кишиларига азиз сана — В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун янада катта ғайрат ва ижодий шавқ-завқ билан кураш олиб боришларига ёрдам беради.

Бугун Тошкентда бошланадиган қардош маданиятлар байрами тожиклар диёрида давом эттирилади: биз ўзбек адабиёти ва санъати декадаси қатнашчиларини энг азиз меҳмонларимиздек кутиб оламиз.

Ўзбекистон ва Тожикистондаги учрашувлар, ижодий тажриба алмашишлар кўп миллатли совет маданиятини янада равнақ топтириш учун халқларимизнинг бузилмас дўстлиги ва қардошлигини, маданиятларимизни ривожлантиришда янги босқич бўлишига ишончимиз комил.

Ўз меҳнатимиз ва эришган муваффақиятларимиз тўғрисида, орзуларимиз, умидларимиз, режаларимиз ҳақида адабиёт тили, музика, рақс, расм, кино тили билан яна бир бор бир-биримизни хабардор қиламиз. Ўзбекистонда бўладиган декадага бутун Тожикистон ҳозирлик кўрди. Бугунги кунда бутун Тожикистон бундай дейди:

— Ассалому алайкум Совет Ўзбекистони! Муҳаббат, дўстлик ва қардошлик рамзи бўлмиш қўшиқларимиз ҳадя сенга!

ТОЖИК қаламкашлари ўзбек диёрига тез-тез ташриф буюриб турадилар. Улар ўз ҳамкасб дўстлари билан янги асарлари ҳақида фикрлашадилар, режаларини ўртоқлашадилар. Суратда: ёзувчилар (чапдан) А. Шукуҳий, Б. Раҳимзода, М. Турсунзода ва Ф. Ниёзий.

А. Ражабов фотоси.

ИЖОДИЙ ҲАМКОРЛИГИМИЗ

Қардош тожик халқининг адабиёт ва санъат аҳллари Ўзбекистонга ташриф буюрар эканлар уларни чин қалбдан табриклаймиз.

Бизнинг дўстлигимиз қадимдан самимий ва абадийдир. Бу азалий дўстлик шаънига улуғ шоирларимизнинг, хусусан Абдураҳмон Жомий ва Алишер Навоийнинг қанчадан-қанча қайноқ сўзлари бағишланган.

Бу дўстлик Совет даврида яна гуллаб-яшнамоқда, умумий тараққиётимизнинг энг муҳим асосларидан бўлиб келмоқда: меҳмонлар билан хонадонимиз бугун ниҳоятда обод.

Созларингиз баланд янграсин, севимли тожик санъаткорлари! Шеърхонлик авжига чиқсин, қадрдон тожик сўз усталари!

А. ҲАЙИТМЕТОВ,
филология фанлари доктори.

МАҲМУДЖОН ВОҲИДОВ тожик драма театрининг истеъдодли артистларидан бири. Партия ва ҳукуматимиз унинг талантини муносиб тақдирлаб «Тожикистонда хизмат кўрсатган артист» унвонини берди. Суратда: М. Воҳидов.

САДРИДДИН АЙНИЙ номидаги тожик опера ва балет театри ажойиб талантларни етиштираётган санъат даргоҳи. Суратда: Тожикистонда хизмат кўрсатган артистлар М. Собирова ва М. Бурхонов.

ҚАЛБЛАРИМИЗ ТАРОНАСИ БИР

Бундан уч йил илгари юрагимизга туташ гўзал ва навқирон Душанба шаҳрига — қон-қардошимиз, курашларда елкадош, зафарларимизга катта шодиёна билан боққан тожик халқининг пойтахтига қилган сафаримиз сира-сира ёдимдан чиқмайди.

Июнь ойи эди. Водий бамисоли яшил бахмалга ўралган, анвойи гуллар қулф уриб, муаттар бўйларини таратган, шаҳар ҳам, қишлоқлар ҳам киши қалбига бир жаҳон илҳом бағишлайдиган обод, кўркам ва файзли эди. Бизни мезбонлар туғишган ака-укалари, опа-сингилллари соғиниб келгандай қучоқларини кенг очиб, диллари хушнуд кутиб олишди. Регар, Қўрғонтепа, Кўктош районларида миришкор пахтакорлар, азамат чорвадорлар, ғаллакор ва қўли гул соҳибкорлар истиқболимизга пешвоз чиқишди.

Тожик бирордарларимиз театримизнинг «Нурхон», «Ватан ишқи», «Равшан ва Зулҳумор», «Тошболта ошиқ» каби қатор саҳна асарларини завқ-шавқ билан томоша қилдилар. Бу ерда ўзбек ва тожик санъаткорларининг ўтли нафаси бир хилда баралла уфураётганлиги ўз ифодасини топди. Театримиз артистларининг камолотига, маҳоратига дил сўзи билан баҳо берган дўстларимиздан минг-минг миннатдор бўлдик. Соҳибжамол шаҳар Душанбада ўтган ана шу бир ойлик сафар биз учун ҳам катта синов, ҳам улкан мактаб эди. Негаки, биз фақат ўз спектаклларимизни дўстларимиз эътиборига ҳавола қилибгина қолмай, уларнинг қўшиқ санъаати, мусиқа санъати, саҳна санъатидан ҳам баҳраманд бўлиб қайтдик.

Қон-қардошларимиз билан ҳамкорлигимиз, бир-биримизга устоз, бир-биримизга шогирдлигимиз кино санъати соҳасида ҳам ёрқин намоён бўлмоқда. Абу Али ибн Сино ўзбек киностудиясида суратга олинди, донишманднинг ҳаёт ва ижод йўли бадиий фильм қилинди. СССР халқ артисти Комил Ёрматов режиссёрлик қилган бу фильмда ўзбек артистлари билан бир қаторда тожик санъатининг етук намояндаларидан СССР халқ артисти Муҳаммаджон Қосимов, Тожикистон ССР халқ артисти Асил Бурҳоновлар ўз маҳоратларини намойиш қилдилар. Ҳа, бу фильм икки дўст ва қардош халқ, қондош ва жондош халқ санъаткорларининг ҳамкорлиги билан дунёга келди. «Амирликнинг емирилиши» кинофильмида Тожикистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Абдусалом Раҳимов ўзига топширилган образни моҳирлик билан талқин этди. Ўз навбатида ўзбек санъаткорлари ҳам тожик кинофильмларида қатор образларни яратиб муносиб ҳисса қўшдилар. СССР халқ артистлари Олим Хўжаев, Раҳим Пирмуҳамедов, Ўзбекистон ССР халқ артисти Марям Ёқубовалар «Судхўрнинг ўлими», «Хиёнат» каби тожик фильмларида иштирок этиб, дўстларимиз эътиборида катта таассурот қолдирдилар.

Шу кеча-кундузда театримиз саҳнасида тожик адиби Сотим Улуғзоданинг «Гавҳари шамчироғ» комедияси муваффақият билан қўйилмоқда. Ўзбек томошабинлари ўз қардошлари ҳаётидан олинган лавҳани завқ-шавқ билан томоша қилмоқдалар. Бу комедияга ўзбек бастакори Абдулла Муҳамедов куй басталади. Ўзбек шоири Пўлат Мўмин уни ўйноқи шеърлар билан тўлдирди.

Душанба шаҳри театрида, Ленинобод театрида бизда қўйилган «Нурхон», «Равшан ваЗулхумор», «Алпомиш», «Майсаранинг иши» каби қатор саҳна асарлари етук, талантли артистлар ижросида бир неча йиллардан бери муваффақият билан қўйилиб келинаяпти. Урф-одатларимиз, ҳаёт йўлларимиз, фаровон турмушимиз, порлоқ келажагимиз ҳамма-ҳаммаси бир-бирига шу қадар уйғунлашиб кетганки, саҳнада ўзбек билан тожикни ажратиб бўлмайди. Демак, бу ўзбек билан тожикнинг қардошлиги қон-қонига сингиб кетганлигининг ифодаси бўлиб яшайди.

Бугун серқуёш республикамизга тожик биродарларимиз ўзларининг баркамол прозаси, чашма поэзияси, дилрабо қўшиқлари, сеҳргар куйлари, товусдай рақслари билан қадам ранжида қилар эканлар, биз уларни икки қўлимизни кўксимизга қўйиб, қадамларингизга ҳасанот, деб кутиб оламиз. Юрагимизнинг қўри, уйимизнинг тўри сизники деймиз.

Ассалом алайкум, хуш келибсиз, қон-қардошларимиз, қалбларимиз таронаси бир йўлдошларимиз!

Раззоқ ҲАМРОЕВ,
Ўзбекистон ССР халқ артисти, Муқимий номли музикали драма ва комедия театрининг бош режиссёри.

АЗАЛИЙ ВА АБАДИЙ

Тожиклар билан азалдан дўст-у биродармиз. Беш аср муқаддам яшаб, ижод қилган Алишер Навоий билан тожик халқининг отахон шоири Жомийнинг ажойиб дўстлик тарихини ким эшитмаган! Фақат олиму ёзувчиларгина эмас, турли касб эгалари ўртасида ҳам дўстлигимиз кунда-кун равнақ топаяпти.

Азим Тошкент жамолини очаётган кўркам биноларни бунёд этишда тожик биродарларимиз ҳиссаси ҳам салмоқли бўлаяпти. Улар пойтахтимиз аҳолиси бошига тушган табиий офат оқибатларини йўқотишга биринчи бўлиб ёрдам қўлини чўзишди. Қисқа муддатда кўплаб турар-жой, мактаб, магазин биноларини ҳадя қилишди. Бу ҳиммат ва илтифотдан беҳад хурсандмиз, албатта.

Тожик бинокорлари бошқармамизда кўплаб топилади. Уларнинг тиллари ҳам, диллари ҳам ўзбеклар билан ҳамоҳанг. Қадимий ва замонавий бинокорлик нақшларимиз ҳам деярли бир-биримизникидан фарқ қилмайди. Меъморчилик санъатидаги дидларимиз тенг, десак янглишмаймиз.

Шаҳримизга қардош санъаткорлар ва ёзувчилар келишганидан жуда қувондик. Негаки, тожик раққосаларининг латиф ўйинлари кўнглимизга жуда яқин, қўшиқлар оҳанги эса беихтиёр ўз тароналаримизни эслатади. Бадиий асарларида эса ўз ҳаётимизни кўргандек бўламиз, чунки ҳаётимиз мазмуни, урф-одатларимиз бир.

— Хуш келибсиз, азиз дўстларимиз! —деймиз қўлимизни кўксимизга қўйиб.

Р. ЗИЯЕВ,
153-қурилиш трестининг бригада бошлиғи.

Суратда: Тожикистон Давлат филармонияси ашула ва рақс ансамблининг санъаткорларини кўриб турибсиз.

В. Вильчек фотолари.

Мирзо ТУРСУНЗОДА

КАМАЛАК

Кеча ёмғирдан сўнг тирукамон[1] чиқди,
Баҳор байроқчаси яшнаб нурафшон чиқди.
Ёмғир томчисидан, қуёш нуридан
Гул юзини ювиб, қоши камон чиқди.
Рангида минг жилва, юзида ишва,
Ер ҳусни гуркираб фовворасимон чиқди.
Тоғдан тоққача, даштдан даштгача
Гўёки ҳинд товуси хиромон чиқди.
Қуш қафасни синдириб, тутқун эса эрк олиб,
Дўстликнинг рамзи бўлиб, жумлаи жаҳон чиқди.
Гумон қилдимки дилдан, минг манзил куйлари,
Мавжландию, отилиб монанди вулқон чиқди.

[1]) Камалак.

МИРШАКАР

ДИЛБАРИМ

Мақтовингга сўз тополмам, дилбарим,
Сенсиз тунлар кўз юмолмам, дилбарим,
Мен томонга парвоз этсанг канийди,
Бўлар эди куй бу олам, дилбарим.
Қачонки сен менга бўлсанг сарафсоз,
Кўтарилгай тоғдай кўнглим, дилбарим.
Сенга чексиз эрур ишқим, айтгин рост
Сени қачон ёнда кўргум, дилбарим.
Билмоқчисан, балки дилим меҳрини,
Сени дерман, шудир сўзим, дилбарим.
Ўқий деймаи сенга севгим шеърини,
Шудир орзум, шу қалб кўзим, дилбарим.

НАЗАРМАТ таржималари.

ФАЙЗУЛЛО АНСОРИЙ

ТОНГ ОТСА

Хаёл оғушида тўлғонаман бедор.
Ишқ дардига этдинг мени гирифтор.
Тонг отсаки,
Тонг отса,
Йўлингга чиқсам,
Дилдан тўкилармиди аламли ғубор.
Тун чўкдию,
Тун чўкди,
Қандай узоқ тун,
Кўзим уйқуга эмас, хаёлга тутқун.
Тонг отсаки,
Тонг отса,
Йўлингга чиқсам,
Бир боқишинг айларди бағримни бутун.
Муҳаббатдан оғирроқ дард ҳам бормикин,
Мен каби ҳар ошиққа дунё тормикин
Тонг отсаки,
Тонг отса,
Йўлингда юрсам,
Тонгимга пешвоз чиққан ўша ёрмикин?
Висол етаклаб келган тонгларга мен зор,
Сен мендан олис кетсанг гумон этгум, ёр.
Тонг отсаки,
Тонг отса
Йўлингга чиқсам,
Дилимдан ўчармиди аламли ғубор.

Тожикчадан Гулчеҳра ЖЎРАЕВА таржимаси.

Дўстлиги абадий порлаган қуёш.

МАДАНИЯТИМИЗ ТАНТАНАСИ

Бир арикдан сув ичган қўшнилар, қиз чиқариб келин туширган, биргалашиб «ёр-ёр» айтган қудалар, юртимизга ногаҳон бостириб кирган душманга қарши кўксини қалқон қилган елкадош баҳодирлар, дўстликнинг рамзи ўлароқ сув омбори, нур масканини бирга бунёд этган азаматлар, бир дастурхон атрофида зиёфат қурган ёру-дўстлар баҳор кунларида яна тўй-тўйлашгани, куй-куйлашгани бизникига ташриф буюрдилар.

Қўлимизни кўксимизга қўйиб, «марҳамат дўстлар, хонадонимизга хуш келибсиз» деймиз. Уйимиз тўри, қалбимиз қўри, кўзимиз нури ҳамиша дўстларга мунтазир! Бу табиий. Ахир юртимизга дўстлар, қавму-қариндошлар келишди.

Атоқли шоир Боқи Раҳимзода айтганидек:

Ўзбек ва тожикнинг бирдир авлоди,
Йигити паҳлавон, қизлари нозик.
Ким кўрса тўсатдан сўраб қолади:
— Биродар, сен кимсан — ўзбекми, тожик?

Табиий офатдан лат еган Тошкент дўстлик деб аталган шифобахш малҳамдан қисқа муддатда ўзини тиклаб олди, янги либос кия бошлади. Унинг ҳар бир либоси — кўчаларида қад кўтарган ҳар бир бино дўстликнинг куч-қудратини бутун жаҳонга намоён қилиб турибди. Шаҳарни қураётган кўп миллатли бинокорлар, Тошкент ишчилари, зиёлилари азиз меҳмонларни интизор бўлиб кутмоқда. Сўлим Фарғона водийсининг пахтакорлари, пиллакорлари, Зарафшон водийсининг боғдорлари, ғаллакорлари, қоракўлчилари, зиёлилари, санъат ихлосмандлари, Қорақалпоғистон балиқчилари, Хоразм деҳқонлари интизор бўлиб кутмоқда уларни.

Тожикистонлик санъаткорлар — саҳна усталари, хонандалар, созандалар, раққосалар, мўйқалам соҳиблари, бастакорлар, кино ходимлари билан бир қаторда республиканинг бир гуруҳ кўзга кўринган адабиёт аҳлларининг ҳам ташриф буюриши ўзбек ҳамкасбларини ҳам, ўзбек китобхонлари — адабиёт шинавандаларини ҳам беҳад қувонтирмоқчи. Икки халқ адабиётининг, унинг намояндаларининг азалий дўстлиги бугунги кунда янгича мазмун, янгича жило касб этмоқда.

Алишер Навоийнинг Абдураҳмон Жомий билан бўлган буюк дўстлигида ўзбек ва тожик халқларининг асрий дўстлиги, қон-қардошлиги ўзининг ёрқин ифодасини топган. Навоий ўз асарларини она тилида ёзгани сингари, тожик тилида ҳам ёзган эди. Ўзбек адабиётининг классиклари Турди, Машраб, Махмур, Гулханий, Нодира, Муқимий ва бошқалар ҳам ўз асарларини ўзбек ва тожик тилларида ёзганлар. Лутфий ва Навоийнинг ажойиб анъаналарини давом эттирган йирик ўзбек шоирлари тожик тилида ҳам асар ёзиб, бу билан Ўрта Осиёдаги икки қардош миллат адабиётининг ривожига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшдилар.

Бу ажойиб анъанани Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий ҳам давом эттирди. Ўрта Осиёда икки қардош тилда асар ёзишнинг ёрқин мисолини улкан адиб Садриддин Айний ижодида яққол кўрамиз. Садриддин Айнийнинг адабий ва ижтимоий фаолиятида халқлар дўстлиги, биродарлиги ўзининг ёрқин ифодасини топган. Ўзбек китобхонлари ўз дўстлари тожик китобхонлари сингари Айний билан фахрланадилар, уни икки қардош халқнинг етук совет ёзувчиси деб биладилар.

Алишер Навоий номидаги Самарқанд Давлат университетида таълим олган олимлар, адабиётчилар ўзбек адабиёти кафедрасининг мудири, профессор Садриддин Айнийнинг ўзбек адабиётидан ўқиган сермазмун лекцияларини фахрланиб эсга оладилар. Филология фанлари доктори Садриддин Айний Республикамиз Фанлар академиясининг фахрий академиги бўлгани билан фахрланамиз.

Икки қардош халқ ўртасида асрлардан бери давом этиб келган дўстлик, ҳамкорлик анъаналари бизнинг давримизда, Совет ҳокимияти йилларида янада ривож топди. Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг «Бой ила хизматчи», Ойбекнинг «Қутлуғ қон», Абдулла Қаҳҳорнинг «Сичқалак», Шароф Рашидовнинг «Бўрондан кучли», Асқад Мухторнинг «Опа-сингиллар» асарлари тожик китобхонларини қувонтирганидек, тожикистонлик шоир ва адибларнинг бир қатор асарлари ўзбек китобхонларига манзур бўлиб, ўзбек адабиёти хазинасидан ўрин олди.

Мирзо Турсунзоданинг «Ҳиндистон қиссаси» А. Лоҳутийнинг «Европа сафари», «Бахт париси», Сотим Улуғзоданинг «Ёшлигимиз тонги», Жалол Икромийнинг «Олов қизи», Раҳим Жалилнинг «Пўлод ва Гулрў», Садриддин Айнийнинг саккиз томлик асарлари ва бошқа асарларни ўзбек китобхонлари ўз она тилларида севиб ўқимоқдалар.

Икки қардош халқ адабиётининг ҳамкорлик алоқаларини янада ривож эттиришда ҳафталиклар, ижодий учрашувлар ажойиб самаралар бермоқда. 1959 йилнинг октябрь ойида Тожикистонда ўзбек адабиёти ва санъати ҳафталиги ўтказилган эди. Кетма-кет, шу йилнинг ноябрида тожикистонлик санъат ва адабиёт аҳллари республикамизга ташриф буюрдилар.

Икки қардош халқ адиблари, шоирлари, санъаткорлари ҳафталик кунларида ишчилар, колхозчи деҳқонлар, зиёлилар билан учрашдилар. Адабиёт ва санъат соҳасида қўлга киритилган ютуқлар билан танишдилар, дўстона, ижодий суҳбатлар ўтказган эдилар.

Орадан салкам ўн йил ўтди. Бу давр ичида ҳар иккала адабиётда ҳам бир қатор йирик асарлар яратилди. Ўзбек китобхонлари декада муносабати билан чиқарилаётган китоблар орасида тожик ёзувчиларидан Мирзо Турсунзода, Сотим Улуғзода, Фотеҳ Ниёзий, Боқи Раҳимзода, Миршакар ва бошқа ёзувчиларнинг асарларини, булардан ташқари қатор ҳикоялар, шеърлар тўпламларини ўз она тилларида ўқишга муяссар бўладилар.

Декада муносабати билан республикамизга ташриф буюрган азиз меҳмонлар республикамизнинг турли областларида бўлиб, ишчилар, колхозчи деҳқонлар, зиёлийлар, студентлар, ўқувчилар ҳузурида бўлишади.

В. И. Ленин номидаги Тошкент давлат университетининг студентлари, ўқитувчи-профессорлари Тожикистон халқ шоири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ленин мукофоти, Давлат мукофоти, Рудакий мукофотининг лауреати Мирзо Турсунзода билан учрашув ўтказадилар.

Атоқли тожик адиби ва драматурги, Тожикистон ССР Фанлар Академиясининг корреспондент аъзоси Сотим Улуғзода Тошкентдаги қишлоқ хўжалик ирригация ва механизация институти студентлари ҳузурида бўлади.

Низомий номидаги Педагогика институти студентлари Давлат мукофоти лауреати, Тожикистон халқ шоири Мирсаид Миршакар билан учрашадилар.

Декада сўнгида тожикистонлик дўстлар Ўзбекистон ёзувчилари, адабиётшунослари билан учрашиб, дўстона ижодий суҳбат ўтказадилар, икки халқ адабиётининг ҳамкорлиги, равнақи ҳақида фикрлашиб оладилар.

Биз, қўлимиз кўксимизда: Хуш келибсиз, юртимизга, азизлар! деймиз.

Раҳмат ФАЙЗИЙ,
Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениеси Президиуми раисининг ўринбосари.

КУЙ-ҚЎШИҒИМИЗ ҲАМОҲАНГ

Куй, қўшиқ неча-неча асрлардан бери халқнинг ҳамроҳи, шодлигининг ифодаси бўлиб келган. Бир вақтлар пешанасини қийиқча билан танғиб, сўқа ҳайдаган йигитлар ҳам халқ термаларини ҳиргойи қилиб, вақтини чоғ этган. Давраларда, кишиларнинг бахтиёр дамлари — тўй-у, тантаналарда Жомий ва Навоий, Ҳофиз ва Бобирнинг дилбар ғазаллари севиб куйланган.

Йиллар ўтди... Октябрь инқилоби мунаввар этган элимизда тожик ва ўзбек халқининг куй-қўшиқлари яна ҳам оҳангдош бўлиб янграй бошлади. Бу икки халқнинг севимли, юрак орзулари мужассам шашмақоми бугунги кунга келиб янги пардоз, янги парвоз касб этди. Халқ ҳофизларининг тилидан тушмайдиган, «оқ олтин» бунёдкорлари — шербилак йигит-қизлар бор овозлари билан куйлаб тўймайдиган севимли қўшиқларга айланиб қолди.

Тожик билан ўзбекнинг қалби бир. Жондош ва қондош. Қалб оҳанглари бир. Куй, қўшиги бир. Шашмақоми, савти навоси шу қадар ҳамоҳангки, бу куйларни қайси халқ яратган, энг аввало кимлар томонидан ижро этилган, деган муаммолар аллақачон ҳал этилган. Ниҳоятда гўзал, сервавқ оҳангларни шу қондош икки халқ яратган. Парвози юксак, кўнгилларга яқин куйлар тожик билан ўзбекнинг куйи, қўшиги бўлиб келган. Шундай бўлиб қолади.

Ўзбекистон радио комитети диққатга сазовор ишларни амалга ошираяпти. Ён қўшнимиз тожик элининг куй, қўшиқларини эфирда ҳар куни, ҳар бир дақиқада эшитиш мумкин.

Ҳанифа Мавлонова, Лайло Шарипова, Шоҳиста Муллажонова, Меҳриё Аминов, Аҳмад Бобоқулов, Жўрабек Муродов каби элнинг олқишига сазовор бўлиб келаётган хонандалар бугун ўзбек халқининг ҳам севимли қўшиқчиларига айланди. Булар ижросидаги қўшиқларни тинглар эканмиз, тожик бастакорларининг халқ куйларига пардоз беришда, янгидан-янги оҳанглар яратишда тинмай изланаётганига гувоҳ бўламиз, қувонамиз.

Республикамизда тожик адабиёти ва санъати декадаси ўтказилишини эшитиб беҳад қувондим. Ўн кун, дўстлар дийдорига тўйиб улгуролмайдиган, ниҳоятда қисқа муддат. Лекин, биз тожик бастакор дўстларимиз билан музика маданиятимиз, режаларимиз ҳақида фикрлашиб улгуришга уринамиз. Бу анжуманда уларнинг янги куй ва қўшиқларини тинглаймиз.

Қалб оҳанглари бизнинг дўстлигимизни, қариндошлигимизни янада чамбарчас боғлайди.

Юнус РАЖАБИЙ,
академик.

ДЎСТЛИГИМИЗ РАВНАҚ ТОПАВЕРСИН

Юртимиз кўкида тожик декадаси шодиёналари янграйдиган кунлар келди. Бу кунларни халқимиз интикиб, соғиниб кутди. Декада сўзини эшитганда ҳозир кишиларнинг кўнгиллари тоғдай кўтариладиган бўлиб қолди. Бу сўзнинг асли маъноси ўзгариб, салмоқли тус олди.

Чиндан ҳам бизда ўтаётган адабиёт ва санъат декадалари биродар, қондош ва жондош элларнинг каттакон дўстлик анжуманига айланмоқда. Бу шодиёна мулоқотлар тасаввурларимизни кенгайтириб, ҳаётимиз ва санъатимизга янги жило бермоқда, маънавий оламимизни бойитмоқда. Маданий ва эстетик хазинамизни оширишга ёрдам кўрсатмоқда.

Декадалар шарофати билан қардош халқларнинг сафлари тобора зичлашиб, қувват топмоқдаки, жамиятимизнинг равнақи, гуллаб яшнаши ана шу куч-қувватдадир. Тожик декадаси ҳам ғоят самарали ўтиб, халқимиз дилларини беҳад хушнуд этиши, дўстлик ипларимизни янада мустаҳкамлашига имонимиз комилдир.

Декадада адабий гурунглар айрича ўрин тутади. Адиблар билан адиблар, шоирлар билан шоирларнинг бевосита қуюқ суҳбати, жонли мунозара ва мушоираси, ижодий ҳамкорлиги майдонга келади. Улар ўзларининг энг яхши тажрибалари, ижод «сир» ларини баҳам кўришади, бир-бирларидан ўрганишади, ўргатишади. Рус ва бошқа қардош адабиётлар каби тожик дўстлар тажрибаси ҳам биз учун бебаҳо мактаб бўлиб келди. Улардан биз кўп баҳраманд бўлдик ва бўлмоқдамиз. Бизнинг Ғафур Ғуломимиз ва Ойбегимиз, Қаҳҳор ва Зулфиямиз тожикларга қанчалик қадрли бўлса, Айний домла билан Турсунзода, Миршакар билан Улуғзода ва бошқа адиб, шоирлар бизга шунчалик яқин, жонажондирлар.

Дўстлар мактабидан олинадиган сабоқни янада фойдали ва таъсирли қилиш кўп жиҳатдан бадиий таржима ишларимизга, унинг савиясига боғлиқдир. Таржима борасида хийла жонланиш борлиги аниқ. Тожик адабиёти намуналарини таржима этишда ўзбек адиб ва шоирларидан Ҳамид Ғулом, Жуманиёз Жабборов, Назармат, Ш. Шомуҳамедов, Тўхтасин Жалолов, Шуҳрат, Васфий, Тўлқин, Барот Бойқобилов, Гулчеҳра Жўраева ва бошқалар муносиб улуш қўшдилар. Шу асарлар орқали ўзбек китобхонлари тожик биродарларнинг оғир кечмиши ва ҳозирги порлоқ ҳаёти билан танишиб, қалби гўзал ҳам олижаноб халққа бўлган азалий меҳр-муҳаббатлари тағин ҳам жўш урди.

Умид қиламизки, бу декада тожик ва ўзбек адабиётининг қадимий ҳамкорлигини яна ҳам кучайтиради, бир-бирига устоз ва бир-бирига шогирд халқларнинг дўстлик алоқаларини тобора мустаҳкамлаб, коммунизм нурли чўққиси томон улуғ сафаримизда янги куч, мадад бағишлайди!

Ҳаким НАЗИР.

ПУШКИН номли Ленинобод театри артистлари ўзларининг санъатлари билан кўпчиликнинг олқишига сазовор бўлиб келмоқдалар. Айниқса бу санъат даргоҳининг раққосалари дилрабо рақслари билан томошабинларни хушнуд этмоқда. Суратда: раққосалар Зебо Аминзода ва Зулфия Ҳасанова.

УЙИМИЗНИНГ ТЎРИ СИЗНИКИ

Меҳмон келса мезбоннинг боши осмонга етади. Уни уйининг тўрига олади. Серқуёш диёримизда қардош тожик адабиёти ва санъати декадаси ўтказилишини эшитиб ўзбек халқининг ҳам қувончига қувонч қўшилди.

Қардош тожик маданият арбоблари бундан олдин ҳам ана шундай ижодий сафар билан ўзбек диёрига келишган эди. 1959 йилнинг кузида Ўзбекистонда Тожикистон адабиёти ва санъати ҳафталиги зўр муваффақият билан ўтганди.

Ҳар бир учрашув ва қизғин суҳбатлар кечагидек ҳали-ҳали эсимизда. Қардош қалам соҳиблари ва санъаткорлари Орджоникидзе района хўжаликларида ҳам бўлишган эди.

«Қизил Ўзбекистон» колхози клубида бўлган ижодий учрашув кечасида ҳам халқлар дўстлиги ҳақида, биродарлигимиз ҳақида илиқ ва самимий гаплар айтилди. Делегация бошлиги атоқли тожик ёзувчиси ва олими С. Улуғзода сўзга чиқиб, ҳар икки қардош халқ маданиятининг муштараклиги ва яқинлиги ҳақида гапирди.

Ўшанда халқ маорифи ходимлари вакилига ҳам сўз берилганди. У ўзбек мактабларида тожик адабиётининг атоқли намояндалари ижоди ҳам ғоятда севиб ўрганилаётганлигини айтди. Чиндан ҳам ўзбек ўқувчилари М. Турсунзода, Миршакар, С. Улуғзода ва бошқа атоқли тожик қалам соҳибларининг ижодини яхши билишади.

Серқуёш диёримизга қардош тожик маданият арбоблари яна ташриф буюрдилар. Азиз биродарлар, сизларни мактабимиз ўқувчилари азиз меҳмон бўлишингизни сабрсизлик билан кутишмоқда. Мактабимизга марҳамат қилинг!

И. ТОЖИБОЕВ,
Орджоникидзе районидаги 35-мактабнинг директори.

ШОҲИСТА МУЛЛАЖОНОВА ажойиб лирик қўшиқлари билан фақатгина Тожикистонда эмас, балки бутун Иттифоқимизда машҳур. Декада кунларида ҳамшаҳарларимиз шу моҳир хонанда ижросида қўшиқлар эшитишга муяссар бўладилар. Суратда: Ш. Муллажонова.

В. Егоров фотоси.
(ТАСС фотохроникаси).

ТОЖИК халқи ажойиб рақс ансамблига эга. Бу ансамбль раққосалари ҳар қанча таъриф-тавсифга лойиқ. Сиз суратда «Лола» рақс ансамбли ижросида «Лола» рақсини кўриб турибсиз.

А. Ражабов фотолари.

Абдумалик БАҲОРИЙ.

МЕҲНАТ ШАРОФАТИ

Ҳар қайдаки меҳнат бор,
Инсофу адолат бор,
Сўзларда чин эзгулик,
Рафторда хосият бор.
Хусумат йўқ,
Туҳмат йўқ,
Иғво билан
Ғийбат йўқ!
Боқийлик бор ҳаётда,
Вафоли муҳаббат бор.
Ҳар қайдаки меҳнат бор,
Ҳамиша диллар хурсанд.
Диллар олий мақсадга
Тўлиқ эрур ва пайванд.
Иғво билан фитнадан
Меҳнаткаш доим узоқ,
У, ҳаётда ноз-неъмат
Яратиш иши-ла банд.
Ҳар қайдаки меҳнат бор,
Сафсаталар сўзланмас,
Қўйилмагай ишга айб,
Тирноқдан кир изланмас.
Айтган сўзга садоқат,
Ҳамият бор виждонда
Тинчлик, тўқлик бўлса, бас,
Бебурд ният кўзланмас.
Ҳар қайдаки меҳнат бор,
Иззат ила ҳурмат бор.
Ишга эътибор билан
Ганда қадру қиммат бор.
Агар умрнинг лаззатин
Татимоқни истасанг,
Меҳнат қилгин, меҳнатда
Энг буюк ҳақиқат бор.

Ўлмас ЖАМОЛ таржимаси.

ҚИШЛОҒИМИЗГА МАРҲАМАТ

Биз «оқ олтин» ўлкамизда сиз жонажон қўшнимиз, тожик адабиёти ва санъатининг намояндаларини қувонч билан кутиб оламиз, юртимизга марҳамат, хуш келибсизлар деймиз, чин юракдан.

Колхозимиз Тошкент шаҳрининг яқинига жойлашган. Экинзорларимиз, боғларимизни кўриб, шийпонларимизда дам олиб, ҳордиқ чиқариб кетинглар, сизларни колхозимизга таклиф этамиз!

Хўжалигимиз асосан сабзавотчилик, чорвачилик ва боғдорчилик билан шуғулланади. Биз жонажон шаҳримиз Тошкент меҳнаткашларини ана шу хил маҳсулотлар билан мўлкўл таъминлашга даъват этилганмиз.

Шу кунларда пайкалларда қулупнайлар ҳақиқдек пишиб етилди. Эрта-индин эртаги картошка кавлашга киришамиз. Салкам 20 кундан бери шаҳарлик меҳнаткашларга эртаги карам, редиска, кўк пиёз ва шу сингари маҳсулотларни етказиб бериб турибмиз. Бу йилги деҳқончилигимиз чакки эмас. Экинларимизнинг ривожи бизни қувонтиряпти, ҳосилнинг мўл бўлишига ишонамиз.

Қадрли, тожикистонлик меҳмонлар! Сизларнинг қишлоғимизга келишларингизни истаймиз. Колхозимиз кишилари тожик санъаткорларининг дилрабо куйларини, ажойиб қўшиқларини ҳамма вақт жон-дил билан тинглайдилар. Тожикистонлик шоирлар ва ёзувчиларнинг асарларини севиб ўқийдилар. Биз уларни энди шахсан кўришни, танишишни истаймиз.

Қишлоғимизга марҳамат!

З. ЖАЛИЛОВ,
Калинин районидаги Охунбобоев номли колхознинг раиси.

«КАМГАП ОДАМ»

Ҳожи СОДИҚ

(Ҳажвий ҳикоя)

Тиқилинч иш пайти. Бош қашишга ҳам фурсат йўқ. Шошилиб турибман.

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, қулоғимга ҳатто газета иши ҳам кирмасди. Ўзингиздан қолар гап йўқ. Газетачиликда бунақа саросималиклар эса тез-тез бўлиб туради. Агар вақтни салгина қўлдан бой берсангиз борми, ҳолингизга вой. Каминангиз бунақа аҳволга онда-сонда дуч келадиганлардан эмас. Мен ишнинг тақдирини калам ғайратига топширган эдим. Шу қадар иш билан банд бўлиб қолган эдимки, ҳатто телефонларнинг жиринглашлари-ю, эшикларнинг тарақа-турук очилишларига ҳам эътибор бермасдим. Шу ҳолатда кимдир столим ёнига келиб, рўбарўмда тик туриб қолди.

— Муаллим, бир дақиқа мумкинми? — деди у, фурсат ўтказмай.

— Мен сизга тутатсам ўзим эътаман дедим-ку, бемаҳал чақирган хўроздай мени хаёлимни қочираверманг-да, — дедим қоғоздан кўзимни узмай.

— Сиз мени ким деб ўйлаяпсиз, домулло? — эътирозомуз сўради у.

Бошимни кўтардим. Олдимда ҳеч қачон кўрмаган нотаниш бир одам турарди. Ҳижолат тортиб, ундан узр сўрадим:

— Кечирасиз, биродар, — дедим узр айтиб, у билан кўришарканман, — мен сизни адабий котибимиз Пўлатжон деб ўйлабман. Овозингиз ҳам худди у кишиникига ўхшайди. Пўлатжон — мана шу, мен кўриб ўтирган мақоламни кутаяпти. Тез-тез кириб, тугашини суриштиравериб, жонимга ҳам тегди. Узр, мендан ранжимайсиз, деб ўйлайман. Бу ишнинг кўплигидан...

— Хўш, ишингиз кўплигини кўриб турибман, — деди у ярим киноявли оҳангда, — эшигингизни икки маротаба тақиллатдим, овозингиз эшитилмади. Одоб юзасидан учинчи маротаба тақиллатдим. Хўш, бу дафъа ҳам садо чиқмади. Баъзи қонун қоидалар юзасидан ўзимни ҳақли ҳисоблаб, ҳузурингизга кирдим. Хўш, агар бу ишим одобсизликка саналса, узр этгайлар.

— Ҳеч гап йўқ, — дедим диванга ишора қилиб, — марҳамат, ўтиринг. Хизмат?

— Йўқ, йўқ. Ҳозирча қимматли вақтингизни олмайман. Хўш, ишингиз камроқ бўлган бир вақтни тайинласангиз, ўша вақтда келақолсам. Хўш... мен баъзи муҳим масалалар борасида сиз билан ярим соатгина гаплашиб олмоқчи эдим. Лекин, олдиндан айтиб қўяйки, хўш, суҳбатлашган вақтимизда, хонада бирор пашша ҳам қанотини қоқмаслиги керак.

— Бугундан бошқа қайси кунни хоҳласангиз, марҳамат! — дедим гап танобини қисқароқ қилиб.

— Мен ҳам сизларнинг кору ҳолларингиздан озми-кўпми хабардорман. Хўш, шунинг учун ҳам сизнинг вазиятингизни тушуниб, бўш бир вақт тайинлашингизни сўраб турибман. Гапнинг ростини айтганда, сергап одамларни жиним кўтармайди. Ўзим камгап одамман. Бу хислатимни ҳамма яхши кўради. Хўш, балки сиз эшитмагандирсиз, — у бир қоғозни менга узатиб, яна гапида давом этди, — мен «Илғор» колхозининг фахрий аъзоси Яллоев бўламан. Колхоз тузилгандан буён ҳар ишга кўндалангу, ҳар ошга қатиқман. Хўш, бир вақтлар колхознинг бир устуни эдим, ошно!

Адабий котиб Пўлатжон шошилиб кирди-ю, «камгап одамга» салом ишорасини билдирди. Сўнг менга қараб «мақолани кутиб ўтирибмиз» деди. Унга «ҳозир» деб жавоб қайтариб, «камгап одам»нинг қоғозини бир томонга суриб қўйиб, қаламни қўлга олдим.

— Чиндан ҳам вақтингиз зиқроққа ўхшайди, — деди у яна чўнтагидан алланималарни ковлаштириб, — бинобарин мен бу ерда ўтириб, пашшахўрда бўлишни ўзимга эп кўрмайман.

«Айни муддао» бўлди деган гап кўнглимдан ўтиб кетди. Лекин, Яллоев жойидан жилишни истамас эди. У гап калавасини қайтадан чувата бошлади, ўзининг саргузаштлари ва ўтмиш фаолиятидан ҳикояга ўтди. У ҳаётининг илк йиллари ҳақидаги сўзларини тамомламай туриб, бир ярим соатдан кўпроқ вақтни олди.

Мен бўлсам бирор жумлани ҳам таҳрир қилолмай, меҳмон гапларига «ҳа, ҳу» дейишдан нарига ўтолмас эдим. Ҳушим эса чувилган илҳом қанотида, янги таҳрир изланишларида парвоз этарди. Адабий котиб бу вазиятдан анча дили хиралашиб, елкаларини ичига тортиб, лабу-лунжини осилтириб, хонадан чиқиб кетди.

— Хўш, шу йўсинда, уруш вақти бошланганда, одобсизлар мени самоварчилик мансабидан маҳрум қилдилар. Колхознинг андишасиз катталари «Ёшлар фронтга кетдилар, дала иши хотинлар зиммасига қолди. Сизнинг қўл-оёғингиз бус-бутун, кетмонни қўлга олиб далага чиқинг» дейишди. «Мен далага чиқаманми? — дедим, сўнг тушунтириб қўйдим, — чучвараниҳом санабсизлар. Сизлар идорада мушт кўтариб, кўчада от устида савлат тўкиб юрасизлар-у, мен кетмон урайми? Йўқ, дўстлар, мен расо ўн йил самовар жўмрагидан қўлимни кўтармай ишлаб, колхозни-колхоз қилдим. Энди бўлса... Хўш, бу нима қилганларинг?! Мен энди 50 йил ишга қўл урмай, колхоз давлатининг соясида кайфу-сафо қилиб юрсам арзийди. Биласизми, ўша кундан бошлаб, қўлимни ювиб қўлтиғимга урганман. Хайрият, толеимга келинингиз бамаъни хотин чиқдилар, ишни дўндириб турибдилар. Хўш...

— Иш вақти тугай деб қолди. Ахир, ҳозир ҳарф терувчилар кетиб қолишади-я! — деди Пўлатжон яна кабинетга кириб.

Котибнинг бу эслатмаси «камгап одам»нинг меъдасига тегди шекилли, кичик кўзларини шокосасидан чиқариб, уни еб қўйгудай бўлиб, ола-кула қилиб қаради. Котиб ҳам жавоб ўрнида қаттиқ қараш қилди-ю, чурқ этмай чиқиб кетди.

— Кечирасиз, ҳозир, — дедим-у, «камгап одам»дан яна бир бор узр сўраб, таҳрирга ўтдим. Лекин, бор бир жумлани таҳрир қилиб бўлмасданоқ, «камгап одам»нинг яна оғзи очилди.

— Сиз бечорага ҳам осон тутиб бўлмайди, — аччиғлансимон аста сўз бошлади у бу дафъа, — вақтингиз бу қадар танг бўлиб ётибди-ю, хўш, бу одобсиз йигитча яна ҳадеб сизга ҳалақит беради-я? Бунақангида, ишнинг баракаси ўчади-да, албатта. Колхозимизда ҳам кўринишда худди шунақа сертараддуду, аслида ишининг тайини йўқлар озмунча эмас. Хўш, фалокат тегиб, минбарга чиқиб қолгудай бўлсалар-чи, худо урди деяверинг. Агар сўз навбати бизга тегиб қолса-чи? «Қисир сигирнинг овози баланд бўлади, аввал ишла, кейин гапир» деб одобсизлик билан масхара қилишга ўтадилар.

Ахир, мен ишлайманми, ёки ишламайманми, уларга нима дахли бор? Даллолликларини нарвон бозорига бориб қилсинлар! Ё гапим чаккими? Хўш, уларнинг ўзлари колхоз омборини даҳага кирган қуртдай кемириб ётибдилар. Бизлар бунга тоқат қилиб юрибмиз-ку! Бир нарса ёлғон бўлмасин, мен ҳақгўй одамман, хўш, шу туфайли, райондан тортиб, марказгача ўттиз марта хат ёздим. Лекин, натижаси бўлмади. Хайрият, хатларимнинг тагига етти ухлаб тушимга кирмаган кишиларнинг номларини ёзиб келганман. Хўш бўлмаса, агар ўзимни маълум қилиб, қўйганимда борми эди, пул бериб, нак бош оғриқни сотиб олган бўлардим.

Хўш, бир куни раис «ишлайсанми, ёки масалангни умумий мажлисга қўяйми?» деб дўқ уриб қолди. Мен ўшанда, хайр, сени бир боплай, кўзинг мошдай очилсин, дедим ичимда. Тезлик билан райкомга ариза ёздим-у, унда раиснинг авра-астарини ағдар-тўнтар қилдим.

Комиссиялар келиб, роса бир ой бухгалтерия қоғозларини титкилаб, бирма-бир қўлдан ўтказдилар, хўш, кейин текшириш натижасини умумий мажлисга қўйдилар. Колхоз «Победа»си келиб, оёғимни ерга тегизмай олиб кетди. Ҳа, энди раис онасини учқўрғондан кўради, дедим. Лекин, нима бўлди денг, комиссиялар мен кўрсатиб ўтган ҳамма фактларни бард қилишиб, аксинча ўзимни тўҳматчига чиқариб кетдилар. Аъзоларнинг ноинсофлигини ҳам бир қаранг! Менинг томонимни олиш ўрнига дўппиларини тескари кийиб олишиб, туҳматчида инсоф бўладими? дейишсалар-а. Ер ёрилмадики, ерга кирсам.

Телефон шиддат билан жиринглади. Трубкани олдим, яна Пўлатжоннинг овози эшитилди:

— Ҳарф терувчилар кутиб-кутиб, зарда қилиб кетиб қолишди. Газетанинг тақдири энди нима бўлади? Буёғи ўзингизга аён!..

Бу аҳволга чидаб бўлмайди. Нима қилиш керак!.. Бошим қотиб, бутун баданимдан совуқ тер чиқиб кетди. Бошимни икки қўлим орасига олдим. Бироздан кейин ўзимга келиб, фикримни бир жойга тўплаб, юзимнинг қалини — жонимнинг роҳати, қабилида унга юзландим:

— Биродар, кечирасиз, сизнинг гапларингиз шайтоннинг ашуласидай бугун-эрта тугамайдиганга ўхшайди. Сизга рухсат, бораверинг, ўзим бирор вақти келса чақираман. Хайр!

— Хўб, хўб. Булар Пўлатжонингизнинг таъсиридан бўлганга ўхшайди. Тушунаман. У ҳам анча сергап йигитга ўхшайди.

Гапни уқмаган меҳмон ўрнидан туриб кетишга тайёргарлик кўраётиб яна сўз қотди:

— Вақтингиз зиқлигини ходимингиз кўра била туриб, ҳадеб ҳалал берганини қаранг-а. Хўш, бошлиғим туппатузук бир одам билан суҳбат қилиб турибдилар деб ҳурмат ҳам қилмайди-я! Адабсизликка қаранг-а! Агар ҳар ким сиз бечоранинг шу хилда вақтингизни олаверса, давлатнинг ишини қачон бажо келтирасиз. Хайр, энди мен кетаман, — деди сўзини тугатаёзиб «камгап» одам, сўнг эшик томон юраркан, яна сўз бошлади, — лекин эсингиздан чиқмасин, эртага ярим соатгина вақтингизни оламан, албатта. Хўш, у вақтда бундан ҳам азроқ вақтингиз кетади, холос. Ҳар ҳолда менинг гапим ярим соатдан ошмайди. Отам раҳматлик ҳам шу хил камгап одам эдилар.

«Камгап одам» то чиқиб кетгунча, ўзимни қаерга қўйишни билмасдим. Илҳом мендан кетиб, кайфим ноҳуш, руҳим ғалати ҳолга келди. Нима қилишимни билмасдим. Бундай пайтда гапнинг рости, ўрнимдан шартта туриб, гирибонидан ушлаб, катта кўчани кўрсатиб қўйишдан бошқа чора қолмаган эди. Афсуски...

— Вақтингизни аниқ белгилаб, мени изласангиз — деди яна «камгап одам» эшикдан чиқаёзиб, — баногоҳ мени Яллоев деб ахтарманг, чунки бу номдаги кишилар кишлоғимизда оз эмас, яхшироғи, Яъқуби Чалов деб изланг, ҳамма билади.

— Яъқуби Чалов?

— Ҳа, Яъқуби Чалов.

Гапнинг рости, машҳур Яъқуби Чалов шу кишининг ўзи бўлса керак, деб гумон қилган эдим. Гумоним тўғрига ўхшайди.

Тожикчадан НАЗАРМАТ таржимаси.

ТОЖИК ва ЎЗБЕК қаламкашларининг дўстлиги тобора мустаҳкамланиб, юксалиб бораяпти. Ўзбек қаламкашлари тожик ёзувчиларининг асарларини кўплаб таржима қилмоқдалар. Бу икки халқ қалам аҳлларининг ҳамкорликда олиб бораётган ишларидан намунадир. Суратда: ўзбек китобхонларига тақдим этилган тожик қаламкашларининг асарлари. **В. Сироткин** фотоси.

СПОРТ

УЧ ПЕШҚАДАМ

Ҳозир мамлакат чемпионатининг олий лигасида уч пешқадам пайдо бўлди. Булар 13 тадан очко тўплаган Москванинг «Спартак», Киевнинг «Динамо» ва Куйбишевнинг «Крилья Советов» футболчиларидир. Куйбишевликлар сўнгги ўйинда Олмаота футболчиларини қабул қилиб, 2:0 ҳисобида ғалабага эришдилар. Москванинг «Локомотив» футболчилари эса «Зенит» билан бўлган учрашувни 0:0 ҳисобида якунладилар.

Кеча мамлакатнинг 6 та шаҳрида навбатдаги тур учрашувлари бўлиб ўтди.

«Пахтакор» эса чемпионатда юз берган танаффусдан фойдаланиб, ўтган шанба куни ўртоқлик учрашуви ўтказди. Пахтакорчилар Ўзбекистон терма командаси футболчилари 3:4 ҳисобида ютқаздилар.

«ПОЛИТОТДЕЛ»НИНГ БЕШ ТЎПИ

Қатор мағлубиятсизликдан сўнг «Политотдел» колхози футболчилари ниҳоят ишқибозларни хушнуд этдилар. Улар кейинги турда Иркутскнинг «Аэрофлот» футболчиларини қабул қилиб, 5:0 ҳисобида катта ғалабага эришдилар. Шундай ҳисоб Ашхободда ҳам қайд қилинди. «Строитель» командаси «Рассвет» футболчиларини йирик мағлубиятга учратди. Республикамиздан қатнашаётган бошқа икки команда — ғишт завод коллективи яъни «Нефтяник» ва «Зарафшон» ўз майдонларида дуранг натижага эришдилар.

РЕДАКЦИЯ ТАШАККУРИ

Меҳнаткашларнинг Халқаро байрами — 1 Май, Совет матбуоти куни ҳамда Ғалаба куни муносабати билан «Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси коллективининг маёвкасида қатнашиб, маданий хизмат кўрсатган бир группа санъаткорларга: Комуна Исмоилова, Муҳаббат Шамаева, Ғанижон Тошматов, Нусрат Иноқов, Шоҳиржон Эргашев, Анора Отажонова, Абулқосим Тўйчиев, Зайнобиддин Юсупов, Алижон Эркаев, Фахриддин Умаров, Илья Маллаев, Зокиржон Султонов, Неъматжон Қулабдуллаев, Қобилжон Усмонов ва бошқа ўртоқларга редакция самимий ташаккур билдиради.

ХУШ КЕЛИБСИЗ

Навбат беринг, дўстлар бир оз баён айлай,
Дил уйимда нелар борин аён айлай.
Букун сизни табрик этар ўзбек элим,
Не билан дей мадҳингизга шошар тилим.
Навоийнинг даргоҳига хуш келибсиз,
Дил ўйидан гуллар термиш бу элимиз.
Янги Тошкент қучоқ очиб қарши олар,
Жон дилидан пойингизга гилам солар.
Ўйнанг-кулинг, хушнуд бўлинг, уйингиз бу,
Ўн кунлик бу, эсдан чиқмас тўйингиз бу.
Сизни кутар Шарқда машъал шаҳри азим,
Пахтазорда сиз айлангиз катта базм.
Сизни кутар Фарғона-ю, Наманганим,
Сизни кутар Хоразму Андижоним.

Сизни кутар кўҳна пойтахт, ҳур Самарқанд
Қўлда сават гилоси бор, асалу қанд.
Бир томонда Олмалиқу, Оҳангарон
Сизга муштоқ бир диёрдир олтинга кон.
Сирдарёнинг бўйларида сайр этингиз,
Мирзо оға эсдалик чун байт этингиз.
Интизордир пўлат шаҳри у Бекобод,
Туҳфалару Шойнсталар номлари ёд.
Икки халқмиз бир туғишган қон-қариндош,
Азалий дўст, бир жон, бир тан, ҳам кўзу қош.

Дўстлик билан эл обод, турмуш барқарор,
Гуллар тутиб қутлар сизни бу гул диёр.

Ш. ТАМКИН.

МАМЛАКАТЛАР ВА ҚИТЪАЛАРДА

МАЪЛУМОТЛАР МАҚОЛАЛАР ВОҚЕАЛАР

Исроил Иордания чегарасида ўзининг ваҳший ҳужумларини давом эттирмоқда. Бироқ, босқинчиларнинг ҳужумлари Иордания армия қисмлари томонидан қайтарилиб турибди. Суратда: Иордания территориясида шикастланган Исроил танки.

«Аль-жумхур» журналидан олинган сурат.

(ТАСС фотохроникаси).

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМДАГИ ЖАНГЛАР

ХАНОЙ, 20 май. (ТАСС). Жанубий Вьетнам Озодлик халқ қуролли кучлари 5—12 майгача бўлган муддат ичида Куангнам вилоятида Американинг 198-пиёда аскарлар бригадаси билан шиддатли жанглар олиб бордилар. Улар мазкур бригаданинг Тамки шаҳридан 30 километр ғарби-шимолдаги позициясига ҳужум қилиб, унинг таянч пунктини қуршаб олдилар.

ВИА агентлигининг Озодлик агентлиги маълумотига асосланиб хабар беришига кўра, ана шу операциялар вақтида Америка солдатларидан 430 га яқин киши сафдан чиқарилди, 21 самолёт уриб туширилди, 105 миллиметрли тўртта тўп яксон қилинди, омборлар ва бензин сақланадиган жойлар ёндириб юборилди. Ер ости фортификацион иншоотларидан тўрттаси портлатилди.

ПЕНТАГОН АХБОРОТИ

ВАШИНГТОН, 20 май. (ТАСС). АҚШ мудофаа министрлиги 19 майда қуйидагиларни маълум қилди. Америка ҳукумати негрларнинг атоқли раҳбари Мартин Лютер Кинг ўлдирилгандан кейин Қўшма Штатларнинг турли шаҳарларида бошланган ирқий ғалаёнларни бостириш учун 5 миллион доллардан кўпроқ маблағ сарфлади.

ВЬЕТНАМ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ВА АҚШ ВАКИЛЛАРИНИНГ УЧИНЧИ РАСМИЙ СУҲБАТИ

ПАРИЖ, 18 май. (ТАСС). Вьетнам Демократик Республикаси ва АҚШ вакиллари бугун Парижда, халқаро конференциялар уйида расмий суҳбат учун учинчи марта тўпландилар.

Вьетнам Демократик Республикаси делегацияларнинг доиралари бугунги суҳбатлар олдидан, Қўшма Штатлар ўзининг ишни пайсалга солиш тактикасидан ниҳоят воз кечиб, ҳар иккала делегациянинг Парижга келишига сабаб бўлган асл, яъни Американинг Вьетнам Демократик Республикасини бомбардимон қилишни ва бошқа уруш ҳаракатларини тўхтатиш масаласини муҳокама қилишга киришдилар, деб ишонч билдирилди.

Шу масаланинг ҳал этилиши, деб таъкидлашди шу доиралар, ҳар икки томонни қизиқтирган бошқа проблемаларни муҳокама қилишга киришиш имконини берган бўлур эди.

ХИТОЙДАГИ ВОҚЕАЛАР

Хитойда Мао Цзэ-дуннинг авантюристик сиёсатига қарши чиққанларни халойиқ олдида қатл этиш давом этмоқда. 8 майда Гуанчжоуда 50 минг хунвэйбин тўпланган шаҳар стадионида «қўпорувчи ташкилотларнинг раҳбарлари», деб аталган 24 киши ҳақидаги ҳукм эълон қилинди. Шулардан беш киши ўлим жазосига ҳукм этилди.

Ҳэнань вилоятининг бош шаҳри Чженьчжоуда уч кишини отиб ўлдиришга ва бошқа кўп кишини узоқ муддатли қамоққа ҳукм қилинди. Ҳукм қилинганлар орасида «янги тартибга путур етказган» ва «Мао Цзэдунга қарши гаплар ёзилган» варақаларни тарқатиш билан шуғулланган оппозициячи «Миньшэнцзюнь» ташкилотининг раҳбарлари ҳам бор.

14 майда Наньчанда (Цзянси вилоятининг бош шаҳри) хунвэйбинлардан иборат 10 минг кишилик оламон олдида беш киши суд қилиниб, сўнгра отиб ташланди. Наньчань радиосининг хабарида айтилишича, бу отилган кишилар маочиларнинг яқинда тузган «революцион комитетини» ағдариб ташлаш мақсадида ташкилот тузади, шунингдек «Мао Цзэ-дун ва Линь Бяонинг обрўйини тўкди» деб айбланганлар.

Шу судларнинг ҳаммасида давлат хавфсизлиги бошқармасининг намояндалари «судьялик» ролини ўйнамоқда. Ўлим ҳукми хунвэйбинларнинг ҳаммаси «ҳурсанд бўлиб маъқуллаётган» шароитда дарров ижро этилмоқда. Бу ирқчиликнинг қўрқитувчи таъсирини кучайтирмоқ учун қатл қилиш бошланганидан то охиригача радио орқали эшиттирилмоқда, телевидение бўлган жойларда эса телевизор экранларида ҳам кўрсатилмоқда.

(ТАСС 18-май).

ИНДИРА ГАНДИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон бош министри Индира Ганди миллий тараққиёт кенгаши мажлисида сўзга чиқиб бундай деди: Ҳиндистоннинг тўртинчи беш йиллик плани даврида унинг экономикаси ҳар йили камида 5—6 процент ўсиши керак. Фақат шундай шароитда халқнинг турмуш даражасини ошириш мумкин деб таъкидлади у.

Индира Ганди Ҳиндистонда аҳоли жон бошига реал миллий даромад ҳали паст даражада эканлигини уқдириб ўтди. Экономикани ривожлантириш соҳасидаги ҳаракатлар ҳозирча халқ турмушини бироз бўлса ҳам яхшилашга олиб келмади.

Ганди иқтисодий тараққиёт эҳтиёжлари учун ички ресурсларни сафарбар қилиш масаласига тўхталиб, бу ишда қишлоқ хўжалигининг роли муҳим эканлигини айтди. Тегишли ички ресурслар қидириб топилган тақдирдагина чет мамлакатлардан ёрдам, шу жумладан ғалла сўрашдан воз кечиш мумкин.

(ТАСС).

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 дан — **Москва кўрсатади**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.55 — **Кўрсатишлар программаси,** 18.00 — **Теле янгиликлар ва декада кундалиги** (рус тилида).

Ўзбек тилида: 18.15 — **Тожик адабиёти ва санъатининг Ўзбекистонда бўлаётган декадаси. Тожик шоирлари — болаларга,** 18.40 — **Бола ва чол** (Душанба телестудияси ишлаган фильм). 18.55 — **Алишер Навоий номидаги Давлат академик катта театридан тожик адабиёти ва санъати декадасининг тантанали очилиши олиб кўрсатилади.** Танаффус вақтида теле янгиликлар ва декада кундалиги.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Ўқув эшиттиришлари программаси. Математика** (олий ўқув юртига кирувчилар учун). 19.00 — **Ўқитувчилар учун консультация.**

19.45 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

20.00 — **Моҳир қўллар** (мактаб ўқувчилари учун), 20.30 — **Халқ номи билан** (телефильм). 20.50— **Аҳмед Бобоқулов концерти** (Душанба телестудияси ишлаган фильм).

Рус тилида: **Икки ҳаёт** (бадиий фильмининг биринчи серияси).

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 22/V да **Тошболта ошиқ.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Андромеда туманлиги — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 6-15 минут, 8 ва 9 ярмида).

Еттинчи йўлдош — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Сиртаки — «ФЕСТИВАЛЬ».

Чечча қотиллик — «ХИВА».

Жаннатдан қувилган — НАВОИЙ номли.

«Авлиё Януарий» операцияси — «РАКЕТА».

ПУШКИН НОМИДАГИ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИДА

21 майда

ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ ВА ЭСТРАДАСИ АРТИСТЛАРИНИНГ КОНЦЕРТИ

Концертда Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар — М. АБДУЛЛАЕВА, Э. МИРМАҲМУДОВА, У. МАДРАҲИМОВ;

солистлар: — **Ф. УМАРОВ, Э. СУЛТОНОВ, И. КАТАЕВ, С. ШУКУРОВА, С. ТОЛИБОХУНОВА, Т. РИСМЕТОВА, Т. НАЗАРОВА, Д. АБДУЛЛАЕВА ва бошқалар қатнашади.**

Концерт кеч соат 8 ярмида бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

ЎЗБЕКИСТОНДА ТОЖИКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ

23 май — **Тожикистон Давлат «Лола» ансамблининг концерти.**

26 май — **Тожикистон санъат усталари кечаси.**

27 май — **Тожикистон Давлат филармонияси вокаль-хореография рубобчи қизлар ансамблининг концерти.**

28 майда — **Тожикистон «Гульшан» эстрада оркестрининг концерти.**

Концертлар кеч соат 8 ярмида бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 да, район кассаларида эрталаб 11 дан сотилади.

Тошкент область ижроия комитети коллективи область ижроия комитетининг секретари М. И. Эгамбердиевга акаси

Пўлат ЭГАМБЕРДИЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Тошкент область партия комитети ва область ижроия комитети Калинин районидаги Теплица комбинатининг директори

Абдулҳақ ТОИРОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдирадилар ва марҳумнинг оиласига таъзия изҳор этадилар.

Тошкент шаҳар 10-касалхона коллективи партия ва касаба союз ташкилотлари хирургия бўлимининг бошлиғи А. А. Азизовга отаси

Юнус АЗИЗОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

№ Б — 1865.
ИНДЕКС — 64697
Р. 08422.